

SIMON MAWER

Het meisje dat uit
de lucht kwam vallen

Vertaald door
Lucie van Rooijen

Anthos|Amsterdam

Trapeze

Ze zit in de romp van het vliegtuig, vastgesjord als een stuk bagage, gezeseld door lawaai. Een halfuur eerder hebben ze haar naar binnen gemanoevreerd omdat de zware parachute haar te veel in de weg zat om zonder hulp de ladder op te klimmen, en nu zit ze daar, met gedreun in haar oren, gebrekkige verlichting en hard metaal en pakketten om zich heen.

Kon ze maar slapen, net als Benoît. Hij zit tegenover haar, met zijn ogen dicht terwijl zijn hoofd meewiegt op de bewegingen van het vliegtuig. Als iemand in de trein. Dat is een van de meest onuitstaanbare dingen aan hem, dat hij kan slapen waar en wanneer hij maar wil.

De dispatcher – jong, onhandig, een flinke adamsappel en glad achterovergekamd haar – stommelt door de herrie heen haar kant op. Hij lijkt wel een soort Charon die de zielen van de doden naar Hades brengt. Die gedachte zou haar vader wel bevallen. Met zijn verwijzingen naar de klassieken, ‘terechtwijzingen’ noemde ze ze altijd. De knul grijnst schaaftig naar haar en maakt het luik in de vloer open, zodat de nacht en de kou als water uit een gesprongen leiding de romp binnenstromen. Als ze naar beneden kijkt, ziet ze de opeengepakte gebouwen van een stad onder zich voorbijgliden, bevekt met wolken en verlicht door de maan, een mysterieuze zeebodem waar hun vliegtuig overheen zweeft. Benoît doet één oog open om te zien wat er gebeurt, glimlacht dan even naar haar en slaapt weer verder.

‘CAEN!’ schreeuwt de dispatcher boven de herrie uit. Hij begint pakketten papier in het zwarte niets te lozen, als een overrijverige bezorger die kranten naar zijn klanten gooit op een donkere winterochtend. De pakketten barsten open als ze door het luchtruim naar bene-

den storten. Hij steekt haar een van de pamfletten toe zodat ze het nieuws kan lezen.

La Revue du Monde Libre, staat erop, *Apportée par la RAF*.

‘DIE FRANSOZEN GEBRUIKEN ZE NATUURLIJK ALLEEN MAAR OM HUN KONT MEE AF TE VEGEN!’ schreeuwt hij. ‘MAAR ZO DENKEN DIE MOFFEN TENMINSTE DAT WE HIERVOOR KOMEN. DAN HEBBEN WIJ WEER EEN ALIBI, SNAP JE? ZE MOGEN NIET DENKEN DAT WE IEMAND ALS JIJ KOMEN BRENGEN.’

Ze lacht. *Iemand als jij*. Maar wie dan precies?

Marian.

Alice.

Anne-Marie Laroche.

Een pakketje dat afgeleverd moet worden, als een bundel pamfletten.

Zonder waarschuwing begint het vliegtuig te deinen, als een boot op de golven. ‘LUCHTAFWEERGESCHUT!’ schreeuwt de dispatcher als hij haar geschrokken blik ziet. Hij grijnst, alsof luchtafweer niks voorstelt, en er is inderdaad niets anders te horen dan het gebrul van de motoren: geen ontploffende granaten, geen teken dat daar beneden mensen proberen hen neer te schieten, ze gaan alleen maar op en neer.

‘HET IS ZO VOORBIJ!’

En inderdaad is het al snel voorbij en het vliegtuig brult verder, het luik gaat dicht; ze zijn in rustiger vaarwater.

Later brengt de jonge knul haar en Benoît een thermosfles thee en een boterham. Benoît schrokt de zijne naar binnen – ‘Eet, *mon p’tit chat*,’ spoort hij haar aan, maar ze kan niet eten om dezelfde reden waarom dat niet ging op het schuiladres voordat ze naar het vliegveld gingen, dat diepe, trage samentrekken van haar buikspieren, die waren verkrampd toen miss Atkins zei: ‘Trapeze staat gepland voor de volgende volle maan. Als het weer tenminste een beetje meewerkt, natuurlijk.’ Op dat moment was het begonnen: een doffe pijn, als menstruatiepijn, terwijl ze helemaal niet ongesteld hoefde te worden.

‘Gaat het wel, kind?’ had miss Atkins tijdens hun laatste voorbereidingen op het vliegveld gevraagd. Ze vroeg het als een verpleegster die een patiënt vraagt hoe hij zich voelt: bezorgd, maar met een zekere af-

standelijkheid, alsof ze dit nou eenmaal moet doen voor ze naar het volgende bed kan.

‘Natuurlijk wel.’

‘U ziet wat bleek.’

‘Dat komt door dat Engelse rotweer.’

En nu is het buiten Frans weer, dat het vliegtuig doet schudden terwijl het verder ploegt door de nacht. Als ze de thee opheeft, lukt het haar om te slapen, een knikkebollend, ongemakkelijk dutje, meer als een patiënt die zo nu en dan wegzakt dan als iemand die uitrust. Plots is ze weer wakker, als de dispatcher haar bij de schouder schudt en in haar oor schreeuwt: ‘WE ZIJN ER BIJNA, LIEFJE! TIJD OM JE KLAAR TE MAKEN!’

Liefje. Fijn vindt ze dat. Zo Engels, zo vertrouwd. Het luik in de vloer staat weer open en als ze naar beneden kijkt ziet ze iets nieuws: grauwe velden en donkere bossen die onder het vliegtuig door flitsen, bijna dichtbij genoeg om aan te raken. De *weidse velden van Frankrijk*, zei haar vader altijd. Benoît is nu klaarwakker en alert, klopt op zijn zakken om er zeker van te zijn dat hij alles bij zich heeft, ritst dingen dicht, controleert zijn uitrusting.

Het vliegtuig hangt schuin, maakt met brullende motoren een wijde cirkel. Ze kan zich de piloot in de cockpit voorstellen, turend en turend in een poging de piepkleine lichtjes van de carbidlampen te zien die aangeven dat er daar beneden in het donker op hen wordt gewacht. Er gaat een lampje branden aan het plafond van de romp, één enkel rood oog dat niet knippert. De dispatcher steekt zijn duimen omhoog. ‘HIJ HEEFT HET GEVONDEN!’

Er klinkt iets van bewondering en triomf door in zijn geschreeuw, alsof dit bewijst wat voor wonderen zijn bemanning kan verrichten: in het donker helemaal hierheen komen, dertienhonderd kilometer van huis, om een speldenprikje licht in een duistere wereld te vinden. Hij bevestigt de treklijn van hun parachutes aan de stang aan het plafond en controleert de gespen van hun uitrusting opnieuw. Het vliegtuig vliegt een keer over de droppingzone heen en ze hoort de containers het bommenruim uit schuiven en ziet ze onder hen naar beneden vallen, hun valschermen openklappen. Dan helt het vliegtuig over, keert en stabiliseert voor de tweede run.

‘NOU JULIE!’ schreeuwt de dispatcher tegen hen beiden.

‘Merde alors!’ articuleert Benoît naar Marian, en hij grijnst. Hij ziet er onuitstaanbaar zorgeloos uit, alsof dit allemaal doodgewoon is, alsof het de normaalste zaak van de wereld is dat mensen zich midden in de nacht boven onbekend terrein uit een vliegtuig laten vallen.

Merde alors!

Haar voeten bungelen door het gat naar beneden, in de schroefwind, alsof je op een rots zit met je voeten in het water terwijl het tij eraan trekt. Benoît staat vlak achter haar. Ze voelt hem tegen haar uitpuilende parachute staan, alsof het pakket een gevoelig deel van haar eigen lichaam is geworden. Ze doet een schietgebedje, een kindergebed opgediept uit haar herinnering, maar toch, een gebed, en dus een teken van zwakte: God, zorg alstublieft voor mij. Wat misschien wel betekent: Vader, zorg voor mij, of *Maman*, zorg voor mij. Wat het ook betekent, ze wil nu geen enkel teken van zwakte, niet op dit moment van losmaken, met de schroefwind die langs haar buldert en de leegte onder haar, terwijl de dispatcher tegen haar knikt om haar vertrouwen in te boezemen, maar er alleen maar de angst van bijgeloof mee opwekt: dat je nooit te vroeg moet juichen, dat je je nooit rijk moet rekenen, dat je zelfs nooit iemand succes moet wensen. *Merde alors!* was het enige wat je zei. *Merde alors!* denkt ze bij wijze van gebed als het rode lampje uitgaat en het groene lampje begint te branden en de dispatcher roept: ‘Los!’, en daar is zijn hand op haar rug en ze laat los, ze duikelt uit het betrekkelijke comfort van de romp het bulderende donker boven Frankrijk in.

Londen

I

Zijn naam was Potter, wat met zijn betekenis van ‘prutsen’ niet erg hoopgevend was. Hij had een klagerige, hoge stem en iets afwezigs, alsof ze misschien niet helemaal voldeed aan zijn eisen maar hij haar uit beleefdheid toch wilde ontvangen. ‘Bedankt dat u helemaal hiernaartoe bent gekomen,’ zei hij. ‘En dat u vrij hebt genomen van uw werk. Maak het uzelfgemakkelijk.’

Het leek onmogelijk aan die oproep gehoor te geven: de kamer zelf was bijna helemaal leeggehaald. Daar was de plek waar ooit een bed moest hebben gestaan – er zat een hoofdeind aan de muur met twee plankjes die waarschijnlijk als nachtkastje hadden gediend – maar afgezien daarvan waren de enige meubels een tafel en twee stoelen. Aan het plafond hing een kaal peertje.

Ze ging zitten, niet helemaal op het randje van de stoel, maar ook niet helemaal achterover alsof ze thuis op de bank zat, het een noch het ander, maar ze zat rechtop, ontspannen en alert, terwijl Potter met een welwillende glimlach tegenover haar zat. Het was een onopvallende man, van het soort dat haar vader wel het type bankdirecteur noemde. Alleen hadden bankdirecteuren altijd een snor en droegen ze een donker pak: deze man was gladgeschoren en droeg een tweedjasje, met een vest eronder. Een hoofdonderwijzer, besloot ze. Een hoofdonderwijzer die op het punt stond een lastige leerling te onderwerpen, het soort dat eerder vragen stelt dan een uitbrander geeft. Zo een bij wie je je in bochten moet wringen. De socratische aanpak.

‘U zult zich wel afvragen waarom ik u hier heb uitgenodigd.’

In zijn brief had hij haar gevraagd niet in uniform te komen. Op dat moment had ze dat vreemd gevonden, zelfs een tikkeltje bizar.

Waarom geen uniform als de godganse wereld in uniform rondliep? Dus had ze gekozen voor iets onopvallends en zakelijks: een grijze rok en jasje met een witte blouse, en het enige fatsoenlijke paar schoenen dat ze had kunnen meenemen uit Genève. De afgelopen jaren had ze geprobeerd ze zo min mogelijk te dragen. Ze waren haar te dierbaar. En zijden kousen, ze droeg zijden kousen. Haar laatste paar.

‘In uw brief had u het over Frans. U had het over mijn taalvaardigheid.’

‘Precies. *Peut-être...*’ Potter zweeg even en glimlachte neerbuigend. ‘*Peut-être nous devrions parler français?*’

Hij had een Engels accent en zijn woordgebruik had iets houterigs, alsof hij de taal eerder bewust gebruikte dan dat het vanzelf ging. Maar hij deed het best aardig. Ze haalde haar schouders op en zoals hij had voorgesteld, schakelde ze van de ene taal over op de andere met het uitzonderlijke gemak dat haar eigen was, maar waarover haar vader niet beschikte. ‘Weet je wat het is, papa,’ had ze eens tegen hem gezegd, ‘voor jou zijn het twee talen. Maar voor mij niet. Voor mij is er maar één taal. Ik haal er gewoon die dingen uit die ik op dat moment kan gebruiken.’ Dus werd de rest van het gesprek een heel behoedzaam, omzichtig gesprek, in het Frans gevoerd; Potter met zijn ouderwetse, stijve zinsbouw, Marian met haar vlotte, soepele spreektaal.

‘Ik moet van meet af aan benadrukken,’ waarschuwde hij, ‘dat het werk van uiterst geheime aard zal zijn. Alles, zelfs onze ontmoeting hier vandaag, dient absoluut binnenskamers te blijven. Het valt allemaal onder de Geheimhoudingswet. Dat beseft u, hoop ik? Ik geloof dat u de akte al hebt ondertekend vanwege uw werk bij de luchtmacht. Maar we nemen graag het zekere voor het onzekere.’

Dus ondertekende ze het formulier opnieuw, een kleine, plechtige ceremonie, als een burgerlijk huwelijk, waarvoor Mr Potter zijn kroontjespen uitleende en eerbiedig wachtte tot de inkt was opgedroogd.

‘Vertel eens iets over uzelf, miss Sutro. Uw naam, bijvoorbeeld. Die is toch niet Joods?’

‘Sutro? Van oorsprong misschien wel, ik weet het eigenlijk niet.’

‘We moeten immers voorzichtig zijn met Joden, ziet u?’

‘Maar mijn vader is anglicaans en zijn vader was zelfs dominee. Wat

een beetje problematisch was toen mijn vader met mijn moeder trouwde, want zij is rooms-katholiek. Zo zijn we ook opgevoed. Rooms-katholiek.'

'Dat klinkt allemaal zeer regulier. Maar je kan nooit weten.'

'U wilt geen Joden?'

'We moeten er gewoon zeker van zijn dat mensen van de, eh, joodse overtuiging zich ten volle bewust zijn van de risico's.'

'Risico's? Welke risico's?'

Er klonk een kleine trilling van ongeduld door in zijn stem. 'Misschien hoor ik de vragen te stellen, miss Sutro. Waar hebt u de Franse taal zo goed leren beheersen?'

Ze haalde haar schouders op. 'Ik heb de taal niet leren beheersen. Ik heb gewoon leren praten, net als iedereen. Toevallig was dat in het Frans. Mijn moeder is Française. We woonden in Genève.'

'Maar uw Engels is ook uitstekend.'

'Dat komt natuurlijk door mijn vader. En op school spraken we zowel Engels als Frans. Een internationale school. En daarna heb ik drie jaar op kostschool gezeten in Engeland.'

'Wat deed uw vader in Genève?'

'Hij werkte voor de Volkenbond.' Ze wachtte even en vroeg toen op ironische toon: 'Weet u nog wat dat is, Mr Potter, de Volkenbond?'

II

Bij hun tweede ontmoeting legde hij zijn kaarten op tafel. Dat waren zijn woorden. Ze ontmoetten elkaar net als de vorige keer op dezelfde plek – een anoniem gebouw aan Northumberland Avenue dat ooit een hotel was geweest – dezelfde kamer, dezelfde twee stoelen, kale tafel en kale lamp, maar ditmaal nam ze de sigaret aan die hij aanbood. Ze was geen echte roker, maar als je in de Radarkamer in Bentley Priory werkte, vooral 's nachts, werd je er vanzelf een. Bovendien zag ze er ouder uit met een sigaret in haar hand, en op de een of andere manier wilde ze ouder overkomen op deze man, ondanks het feit dat hij wist hoe oud ze werkelijk was en hij dus niet om de tuin kon worden geleid.

'Wat vond u van onze eerste ontmoeting?' vroeg hij.

Ze haalde haar schouders op. 'U was niet erg specifiek in wat u vertelde. Het Inter Services Research Bureau kan van alles zijn.'

Hij knikte. Het kon inderdaad van alles zijn. 'Tijdens die ontmoeting sprak u naar mijn mening in heel fraaie bewoordingen, over uw liefde voor Frankrijk, over het feit dat u iets concreters voor uw land wilde doen.'

'Daar ging het toch ook om? Om mijn talenkennis.'

'Min of meer.' Hij bekeek haar aandachtig, met een blik waaruit bijna verdriet sprak. 'Miss Sutro, bent u bereid dit land te verlaten om dit werk te gaan doen?'

'Overzee? Absoluut. Algerije of zo?'

'Ik had het eigenlijk over Frankrijk.'

Het was even stil. Het leek misschien of ze het niet helemaal begreep. 'Meent u dat, Mr Potter?'

'Dat meen ik zeker. De organisatie die ik vertegenwoordig leidt mensen op om in Frankrijk te werken.'

Ze wachtte even, inhaleerde de rook van haar sigaret, vastbesloten hem geen enkele verandering in haar uiterlijk te laten zien. Maar er was wel iets veranderd, een gevoel van opwinding vlak achter haar borstbeen.

'Ik zal er geen doekjes om winden, miss Sutro. Ik wil mijn kaarten op tafel leggen. Het is gevaarlijk werk. Uw leven zou gevaar lopen. Maar het zou van onschatbare waarde zijn voor de oorlogsinspanningen. Ik wil dat u nadenkt of u tot zoiets bereid bent.'

Het leek of ze over het voorstel nadacht, maar haar besluit stond al lang vast, zelfs al voor dit tweede gesprek, toen ze het vermoeden kreeg dat haar misschien wel iets heel bijzonders te wachten stond. 'Dat lijkt me geweldig,' zei ze.

Potter glimlachte. Het was een blik verstoken van enige humor, de vermoeide glimlach van een man die te maken heeft met overenthousiaste kinderen. 'Eigenlijk wil ik niet meteen antwoord. Ik wil dat u er rustig over nadenkt. U krijgt een week verlof...'

'Een week verlof?' Het was vrijwel onmogelijk om verlof te krijgen van de Radarkamer.

Hij knikte. 'U krijgt een week verlof. Ga naar huis en denk erover na. Bespreek het met uw vader. U mag hem alleen maar laten weten

dat u mogelijk wordt uitgezonden voor een geheime missie overzee en dat u gevaar loopt. Als u ja zegt gaat u naar een eenheid die nader zal beoordelen in hoeverre u geschikt bent voor dit specifieke werk. Het kan zijn dat zij tot de conclusie komen dat ik uw talenten verkeerd heb ingeschat en u niet geschikt bent voor het werk dat we doen. In dat geval zult u, na een gepaste debriefing, terugkeren naar uw huidige functie en is er niemand wijzer van geworden. Mocht de beoordelingscommissie besluiten u toe te laten tot de opleiding, dan begint u met het eigenlijke werk. De opleiding duurt enkele maanden, waarna u het veld in gaat.'

'Klinkt spannend.'

'Ik weet niet of ik het zo zou willen noemen. U moet uw ouders waarschuwen dat als u dit werk accepteert, u nagenoeg geen contact meer met hen zult hebben tot het allemaal achter de rug is. Hoewel de organisatie hun van tijd tot tijd zal laten weten dat het goed met u gaat, hebt u geen direct contact met hen en zullen ze geen nadere informatie krijgen over uw verblijfplaats. U moet tegen al uw vrienden en familieleden zeggen dat u wordt overgeplaatst naar het buitenland. Meer niet. Begrijpt u dat?'

'Ik geloof het wel.' Ze was even stil, keek peinzend naar deze man met zijn plechtige schoolmeestersgezicht. 'Wat zijn de risico's?'

Hij haalde diep adem, alsof hij zich klaarmaakte om een vonnis uit te spreken. 'We schatten – het is niet meer dan een schatting – dat de kans op overleven ongeveer vijftig procent is.'

'Vijftig procent?' Dat klonk absurd. Kop of munt. Wat kon ze nou anders voelen dan angst? Maar het was dezelfde soort angst die ze had gevoeld tijdens het skiën, de angst voor duizelingwekkend steile hellingen, de angst die ze had gevoeld als ze met haar oom ging klimmen, de tomeloze angst voor de leegte onder haar voeten, een angst die wankelde op het randje van vreugde. Ze wilde een weids gebaar maken, lachen van vreugde en 'ja' roepen. Zelfs uit haar stoel opspringen en deze vreemde man met zijn onheilspellende doemdenkerij omhelzen. In plaats daarvan knikte ze bedachtzaam. 'En mijn eenheid?'

'Daar hoeft u niet naar terug te keren. Als u besluit het te doen, worden uw spullen voor u opgehaald en uw collega's geïnformeerd dat u bent overgeplaatst. Ik moet benadrukken dat niemand iets mag

weten. Geen neven, geen ooms en tantes, geen vriendjes. Hebt u een vriend?’

Ze keek even naar haar handen, die passief in haar schoot lagen. Kwam Clément in aanmerking? Wanneer verandert een kalverliefde in een volwassen relatie? ‘Er was iemand in Frankrijk. Vroeger schreven we, maar sinds de invasie...’

‘Nou, dat is maar beter ook. Ik ben bang dat u al deze banden moet verbreken. Geen uitleg, geen afscheid. Uw broer – ik heb begrepen dat hij ambtshalve is vrijgesteld van dienstplicht...’

‘Ned? Die is wetenschapper. Natuurkundige.’

‘Hij mag niets weten, helemaal niets. Als u wordt opgeroepen volgt u onze instructies op en gaat u naar de Studentenbeoordelingscommissie. Daar bent u dan vier dagen, waarin u aan verschillende tests wordt onderworpen om te zien in hoeverre u voldoet aan de eigenschappen die we in iemand zoeken.’

‘Dat klinkt als een executie. U wordt van dit gerechtshof meegenomen naar een executieplaats, waar u zult worden opgehangen...’

‘Dit is niet iets om mee te spotten, miss Sutro,’ zei hij. ‘Het is uiterst serieus.’

Ze glimlachte naar hem. Ze had een innemende glimlach, dat wist ze. Dat had haar vader eens met zoveel woorden gezegd. ‘Ik geloof niet dat het spottend bedoeld is, Mr Potter.’

Ze liep naar buiten, langs de zandzakken en schildwachten, het heldere licht van Northumberland Avenue in. Werd ze opgemerkt? Dat wilde ze. Ze wilde opvallen in de ogen van anonieme voorbijgangers – briljant, avontuurlijk, dapper. Ze ging naar Frankrijk. Hoe ze dit soort zaken ook mochten aanpakken – zou ze er met een boot aan land gaan? Lopend de grens met Zwitserland oversteken? Landen met een klein vliegtuigje? – ze ging hoe dan ook naar Frankrijk. Ze stak de straat over om vanaf de kade naar de rivier te kijken. Het was eb en zeevogels pikten in de modder – meeuwen die lachten en schreeuwden. Ze wilde met ze mee lachen en schreeuwen. Lachen van vreugde en het uitschreeuwen van een verlammende angst. Treinen denderden over de brug boven haar. Er doken mensen op uit de schaduw van het metrostation, knipperend tegen het zonlicht zoals zij knipperde tegen

het zonlicht van haar nieuwe leven. Misschien was de volgende rivier die ze zou zien wel de Seine. Stel je voor! Marian Sutro, die onder een valse naam door het leven zou gaan – Colette leek haar wel wat – zou binnenkort misschien bij de Pont Neuf aan de oever van de Seine staan en uitkijken over het water, voorbij het Île de la Cité naar het Louvre aan de overkant. Om haar heen zouden alle stadsbewoners zich afvragen wanneer en of de Britten hen uit hun ellende zouden komen bevrijden, terwijl ze er in werkelijkheid al waren, in haar eigen kleine aanwezigheid.

III

‘Wij waarden het zeer dat u zich bereid hebt verklaard,’ zei de lange man. Hij droeg het uniform van een luitenant-kolonel en leek de leiding te hebben. Door het raam achter hem kon ze de bomen midden op het plein zien. Zachte verkeersgeluiden drongen door het glas heen. Het heette Orchard Court en het was onduidelijk of het een appartement of kantoor suite was. Het leek eerder een vreemde kruising tussen die twee: door een open deur keek je in een slaapkamer met een opgemaakt bed, of in een badkamer met zwart-witte tegels en een onyx bidet, terwijl de andere kamers duidelijk kantoren waren, met saaie bureaus en stoelen en staalgrijze archiefkasten.

Hij stelde zich voor als Buckmaster. Dat was duidelijk een *nom de guerre*. Niemand heette echt Buckmaster. Echt een naam voor een John Buchan-thriller. Mr Standfast. ‘Ik ben zo vrij geweest naar uw vader te schrijven, u bent immers zo jong. Ik heb geprobeerd hem te verzekeren dat we zo goed mogelijk voor u zullen zorgen, maar ik denk niet dat hij zich zo makkelijk zand in de ogen laat strooien. Ik bedoel, hij weet vast dat dit soort werk periculeus kan zijn.’

Hij knikte somber. Je kon gewoon zien dat hij het woord in gedachten herhaalde. Periculeus. Het woord klonk ouderwets, archaisch. Kasteel Periculeus. Zijn *nom de guerre* klonk dynamischer dan de man zelf overkwam: hij was kalend en had een wijkende kin en vrouwelijke lippen. Op de een of andere manier boezemde hij geen vertrouwen in.

‘Mag ik weten hoe deze organisatie echt heet?’ vroeg Marian.

De vraag leek hem in verwarring te brengen. ‘We stellen hier liever niet te veel vragen.’

‘Het spijt me,’ zei Marian, ‘maar ik vond dat ik dat moest weten.’

‘Nee, u hoeft zich niet te verontschuldigen. Het is heel begrijpelijk. Maar we vinden het beter zo. Hoe minder we van elkaar weten, hoe beter.’ Hij glimlachte naar haar. ‘Wij weten natuurlijk nogal veel over u, maar dat is immers nodig. Terwijl u niet veel over ons hoeft te weten. Alleen het hoogst noodzakelijke, begrijpt u?’

Begreep ze dat? Niet echt. Het leek absurd om een naam te hebben en die geheim te houden.

‘Enfin, ik zal u niet langer ophouden. Nu we elkaar hebben ontmoet denk ik dat het tijd is u over te dragen aan miss Atkins.’

Miss Atkins was een elegante vrouw met een wat hooghartige blik. Ze verzocht Marian plaats te nemen, bood haar thee en koekjes aan en bekeek haar met een soort achteloze nieuwsgierigheid, alsof ze overwoog haar aan te nemen als keukenhulpje of iets dergelijks. Als de lange kolonel de koning van deze aparte wereld was, dan was deze vrouw duidelijk de koningin. ‘U bent erg jong,’ merkte ze op. ‘Een van de jongste rekruten die we ooit hebben gehad.’ Haar stem had iets onnatuurlijks, iets geforceerds en onechts, alsof de zorgvuldig uitgesproken woorden niet uit haarzelf kwamen maar voor deze gelegenheid waren ingestudeerd. ‘Bij de Studentenbeoordelingscommissie vond men u te onvolwassen voor wat wij voorstellen. Kolonel Buckmaster en ik hebben echter besloten hun oordeel naast ons neer te leggen en u aan te bevelen voor een opleiding. We zullen uw vorderingen dan ook met grote belangstelling volgen.’

‘Zoals u erover praat klinkt het als een soort school.’

‘Het is ook een soort school. En u moet nog heel veel leren.’

‘Wanneer begint het?’

‘Onmiddellijk. Allereerst uw positie als lid van de WAAF. Wij willen dat onze mensen een officiersaanstelling hebben. Dat geeft ze meer status in Frankrijk. We zullen u per direct benoemen tot waarnemend sectieofficier.’

‘Officier!’

‘Precies. Maar om verschillende redenen waarop ik niet zal ingaan,

willen we dat al onze meisjes zich aansluiten bij de FANY.’

‘De fanny? Wat is in godsnaam de fanny?’

‘De First Aid Nursing Yeomanry. U zult de rang van vaandrig krijgen, uiteraard met het bijbehorende uniform...’

‘Maar ik ben bij de WAAF. U zei net dat ik tot officier zou worden benoemd.’

Atkins tikte met haar vinger op het bureau als om een vergadering tot de orde te roepen. ‘Dat is slechts een honoraire rang. Er hoort een navenant salaris bij dat aan u zal worden uitbetaald, en een bepaalde status als u in het veld bent. Maar zolang u bij ons bent, maakt u deel uit van de FANY. Zo doen we dat. Is dat duidelijk? U moet met directe ingang het uniform dragen.’ Ze wachtte even, keek peinzend naar het meisje voor haar. ‘Het is mijn plicht u eraan te herinneren dat alles wat vanaf nu gebeurt, eigenlijk alles wat is gebeurd sinds uw eerste ontmoeting met Mr Potter, onder de Geheimhoudingswet valt. Dat begrijpt u, hoop ik? Uw opleiding, bijvoorbeeld. Waar u naartoe gaat en wat u ziet en wat u doet als u er bent. Alles. Ik weet dat u geheim werk hebt gedaan in de WAAF, maar dit is heel iets anders. De geheimen van de Radarkamer zijn duidelijk omschreven, maar in ons werk is helemaal niets op die manier vastgelegd. Vanaf nu is niet alleen uw werk geheim; vanaf nu is uw hele leven geheim. U zult dan ook voortdurend afwegingen moeten maken. U moet leren hoe u genoeg zegt om de nieuwsgierigheid van mensen te bevredigen zonder iets te zeggen wat haar opwekt. Begrijpt u wat ik bedoel? U moet saai en oninteressant overkomen. Dat vereist een zekere vaardigheid.’

‘Dat zal vast wel lukken.’

‘Ik stel voor dat u de mensen vertelt dat u een basisopleiding volgt voor liaisonwerkzaamheden, met als doel een missie naar het buitenland. Algerije ligt voor de hand, gezien uw talenkennis. U kunt hierop zinspelen maar u hoeft het niet expliciet te zeggen. Wij willen dat onze mensen makkelijk leren praten zonder iets te zeggen. U kunt direct beginnen met oefenen. En ik moet u waarschuwen dat er mensen aan mij zullen rapporteren, zullen vertellen hoe goed u bent in dergelijke zaken. Ze zullen u voortdurend in de gaten houden om te zien hoe u zich gedraagt. Is dat duidelijk? Niet iedereen beschikt over de eigen-

schappen waarnaar wij op zoek zijn en velen vallen af tijdens de opleiding. U moet zich realiseren dat dat geen persoonlijke schande is, het is alleen maar een teken dat u niet precies de eigenschappen bezit die wij zoeken. We zijn op zoek naar zeer specifieke talenten, miss Sutro, zéér specifieke talenten.'

Specifieke talenten klonk als een specifiek soort vriendschap, het soort relatie dat de grenzen van het fatsoen overschreed en dat nonnen angst inboezemde. 'Ik kan zelfs zeggen,' voegde miss Atkins hier met een licht misprijzende blik aan toe, 'dat enkele van de eigenschappen waar wij naar op zoek zijn, misschien niet eens zo lovenswaardig zijn.'

IV

Het hotel dat ze voor haar hadden geregeld stond aan een doodlopend steegje, weggestopt achter Regent Street. Veel van de gasten waren vaste bezoekers en de portier scheen de meesten van hen bij naam te kennen. 'Goedenavond, miss,' begroette hij haar toen ze door de draaideur kwam. 'Ik hoop dat u hier een aangenaam verblijf zult hebben.' En zijn blik suggereerde dat hij, ondanks al het gehamer op geheimhouding, precies wist wat deze jonge vrouw met haar geblutste koffer en effengrijze mantelpak hier kwam doen.

Ze ging naar haar kamer, hing haar kleren in de kast en gooide haar nieuwe uniform op het bed. Het was een lelijk model van kaki kamgaren. F.A.N.Y. stond er op de epauletten. Een belachelijke naam, om van te blozen; *fanny* was immers een van de vele ordinaire aanduidingen van het vrouwelijk geslachtsdeel. Het uniform lag levenloos op het bed, een lijk dat haar leven was binnengesleurd, iets waar ze zich de volgende keer dat ze naar huis ging uit zou moeten zien te praten. Het kwam nogal vreemd over. Ze zat al bij de WAAF, en nu wilden ze ook nog eens dat ze lid werd van dat bizarre korps met zijn gênante afkorting. Wie ze ook waren – het Inter Services Research Bureau noemden ze zichzelf – blijikbaar konden ze precies doen waar ze zin in hadden.

Besluiteloos keek ze de kamer rond. Wat zou ze gaan doen? Het was veel te vroeg om naar Ned te gaan. Ze had hem gebeld en verteld dat ze

in Londen was en niets te doen had, en hij had haar mee uit eten gevraagd. Ze zou moeten uitleggen waarom ze in de stad was, wat misschien best lastig zou worden. Niets uitleggen, hadden ze tegen haar gezegd.

Ze. Een ander woord had ze niet voor hen, de vreemde kolonel Buckmaster en de onbewogen miss Atkins en al hun ondergeschikten. Misschien stonden ze op dit moment wel te kijken hoe ze zich gedroeg. Dat idee vond ze grappig en griezelig tegelijk. Ze keek de bedompte kamer rond met zijn barokke kast en opbollende fauteuil en omvangrijke bed. Onzichtbare microfoons? Verborgene camera's? Ze ging voor de spiegel op de kastdeur staan en bekeek zichzelf eens goed. Wat zouden ze zien? Marian Sutro of Marianne Sutro? Waar lag het accent? En wat ging er nu gebeuren met dit merkwaardige, hybride wezen?

Staan voor de spiegel kleepte ze zich uit, ze gooide haar kleren op het bed en toverde zichzelf om van de zelfbewuste volwassen vrouw die anderen wellicht in haar zagen in het verlegen kind dat alleen zij kende: bleu, flets, met onhandige armen, benen en heupen en onvolgroeide, onnutte borsten. Wat moest ze met dit wezen dat nooit een man had gehad, nooit alleen in een hotel had gelogeed, zelfs nog nooit in haar eentje in een bar was geweest? Toch stond ze hier, alleen in de grauwe, gehavende stad, op het punt aan een of andere opleiding te beginnen om zich voor te bereiden op Frankrijk. Dat was toch totaal onvoorstelbaar?

Ze deed de kastdeur open en zette de jonge Marian aan de kant. Toen pakte ze haar cocktailjurk en hield die voor. Hij had een elegantie die in Londen niet meer te vinden was, die misschien zelfs vóór de oorlog al niet in Londen te vinden was geweest, want ze had hem in Genève gekocht bij een couturier die altijd het nieuwste van het nieuwste rechtstreeks uit Parijs kreeg. Ze had hem zorgvuldig gekoesterd tijdens de overhaaste vlucht van de familie uit Zwitserland door Frankrijk, en toen tijdens de vervelende maanden van ballingschap in Engeland. Ze had hem maar één keer gedragen op een dansavond waar een van de officieren in Stanmore haar mee naartoe had genomen. Hij had gezegd dat hij haar zo geweldig vond en uiteindelijk op de achterbank van zijn auto geprobeerd haar jurk uit te trekken. De

jurk was natuurlijk totaal niet besteed aan Ned, maar dat gênante voorval zou haar nu tenminste bespaard blijven.

Ze friste zich op, kleepte zich aan en stak haar haar op – Clément had altijd gezegd dat ze er dan ouder uitzag. Toen deed ze make-up op – het voelde nog steeds onwennig, gewaagd – pakte haar jas en liep behoedzaam de trap af. De bar was een en al rook en lawaai en bulderend mannengelach, het luide geschater van een Engelsman in zijn element. Een of twee mannen keken even naar haar toen ze zich langs hen heen wong en een hoekbank vond, maar de meeste sloegen geen acht op haar. De laatste tijd was een vrouw alleen in een bar niet meer ongebruikelijk. Ze zat daar met een gin-tonic in haar hand en keek om zich heen. Er waren drie, vier keer zoveel mannen als vrouwen. Het waren stuk voor stuk officieren. Maar nu was zij kennelijk ook een officier, een FANY bovendien. God mocht weten wat dat betekende in de complexe wereld van het Britse protocol.

‘Mag ik naast u komen zitten?’

Ze keek op. Iedereen in de bar scheen bier of gin te drinken, maar hij had een glas rode wijn in zijn rechterhand en een kruk in zijn andere, en hij had een onmiskenbaar Frans accent. Tussen zijn lippen ging een brandende sigaret op en neer. ‘U zit alleen en ik vind u de mooiste dame hier...’

Ze haalde haar schouders op en keek weg naar de deur, alsof ze op iemand wachtte. De Fransman ging zitten. Hij was jong, niet ouder dan zij, en best knap, met iets nonchalants, iets nerveuzigs, het soort jongens dat ze wel in Grenoble had gezien als ze ’s avonds met haar nichtje uitging, en ze met elkaar giechelden en fluisterden en zich ouder voordeden dan ze in werkelijkheid waren.

‘Rookt u?’ Hij bood een sigaret aan uit een verkreukeld pakje. Het was geen Senior Service of iets dergelijks. Het was een *corporal*. Ze schudde haar hoofd. Hij haalde zijn schouders op. ‘Ik ben Benoît. Mag ik weten hoe u heet?’

Ze wist niet wat ze moest antwoorden. Ze wist sowieso niet wat ze moest zeggen als iemand naar haar naam vroeg. Was ze Marianne of Marijane? De vraag was precair. Mensen drongen overal om hen heen en ineens leek ze te zijn samengebracht met deze Franse jongen die ze niet kende. Waar kwam hij vandaan? Wat deed hij hier? Wat was zijn

plaats in deze luidruchtige, verwoeste stad die zich niet liet onderdrukken? Iemand botste tegen haar op, bood zijn excuses aan en struikelde toen verder door het gedrang. En ze vroeg zich af of deze Fransman was gestuurd om haar zover te krijgen iets los te laten.

‘Ik ben Anne-Marie,’ zei ze in een opwelling.

‘Ah, Anne-Marie. Wat een mooie naam.’

‘Het is maar een naam. Meer niet.’

Hij nipte van zijn wijn en trok een gezicht. ‘*Pourquoi toutes ces gonzes-
ses anglaises sont glaciales?*’ vroeg hij zich af.

‘Pardon?’

‘Versta je Frans?’

Ze aarzelde, gaf bijna de waarheid toe. ‘Glacial, ik verstond glacial. Wat betekent glacial precies?’

Hij trok een grimas. ‘IJzig. De Engelse zomer is ijzig. *L’été glaciale*, dat zei ik. Mijn Engels is maar zozo. Kijk, jij bent hier alleen. Ik ben hier alleen. Zullen we niet wat praten? Samen iets drinken? Dat is toch een goed idee? Ik vertel mijn levensverhaal.’

Marian dacht erover na. Het beviel haar wel, het idee dat ze ijzig was. Het was wel een geruststelling, dat ze tenminste niet overkwam als een slet. Of zelfs als een losbandige fanny. Ze probeerde niet te grinniken. ‘We hebben geen tijd voor je hele levensverhaal. Ik ga zo met iemand uit eten. Je zou me kunnen vertellen wat je in Londen komt doen.’

Hij nam een trek van zijn sigaret. ‘Ik ben ontsnapt uit Frankrijk.’

‘Ontsnapt? Wat bijzonder. Ben je komen zwemmen?’

Hij lachte. Hij had een charmante lach. Hij kwam arrogant over, onuitstaanbaar arrogant, maar hij lachte als een klein jongetje. ‘Januari is geen goede tijd om te zwemmen. Ik zat in Parijs, dus ik ging naar het zuiden – over *les Pyrénées* naar Spanje. Met een vriend. We klommen door de sneeuw, maar als we de grens over zijn stoppen ze ons in de gevangenis.’ Hij trok een misprijzend gezicht. ‘Dat is niet zo goed. Maar dan laten ze ons vrij omdat we zo lastig zijn. Dus komen we in Algérie, en nu zijn we hier.’ Hij glimlachte, alsof hij het publiek een briljante truc had laten zien, een ontsnapping de grote Houdini waardig. ‘En nu ga ik terug om tegen de Frisés te vechten.’

‘Waar is je vriend?’